

М. Синяк

(наук. кер. доц. Пивоварська К. Б.)

*студентка V курсу природничого факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

ПРАВОВА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Природа є першоджерелом життя і діяльності людини, внаслідок чого охорона природи є найважливішим, зафіксованим на конституційному рівні обов'язком людини і громадянина. Об'єктом правової охорони виступає природа (природне середовище) як об'єктивна реальність, що існує поза людиною, незалежно від її свідомості і слугує місцем її мешкання, умовою та способом її життя. Виходячи зі складності й багатоплановості структурних і функціональних зв'язків, якими представлено довкілля, природу розглядають як комплексний об'єкт правової охорони.

Роль права у регулюванні взаємодії природи і суспільства полягає у встановленні науково обґрунтованих правил поведінки людини щодо природи. Найбільш суттєві правила такої поведінки закріплюються державою в законодавстві і стають загальнообов'язковими для виконання та дотримання нормами права, які забезпечуються державним примусом у випадку їх невиконання.

Здійснюючи загальну характеристику законодавства про охорону навколишнього природного середовища, ми фактично розглядаємо екологічне право як систему національного законодавства. При цьому мова повинна вестися, насамперед, про його джерела. А, отже, під джерелами екологічного права слід розуміти систему нормативно-правових актів, які вміщують екологічні норми і принципи, розраховані на врегулювання та охорону екологічних правовідносин.

Джерела екологічного права мають надзвичайну вагу, оскільки охорона навколишнього природного середовища – це одна із складових національного природокористування. Здійснюється вона різними, в тому числі й правовими, засобами. При цьому в правових формах захищаються переважно всі компоненти, що складають природне середовище.

Джерела екологічного права послідовно виражають і закріплюють екологічну політику Української держави. Основним джерелом екологічного права України є, безперечно, Конституція України, яка має вищу юридичну силу і закріплює основи екологічного права. Так ст. 16 Основного Закону встановлює, що «Забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу є обов'язком держави». А ст. 50 пе-

редбачає, що «Кожен має право на безпечне для життя і здоров'я довкілля та на відшкодування завданої порушенням цього права шкоди. Кожному гарантується право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту, а також право на її поширення. Така інформація ніким не може бути засекречена». На будь-яку особу, що перебуває в Україні, покладається також конституційний обов'язок не заподіювати шкоди природі відповідно до ст. 66 Конституції України [3].

Сучасним нормативно-правовим актом, що безпосередньо регулює основи організації охорони навколишнього природного середовища є Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25 червня 1991 року, який не лише проголошує, але й передбачає систему гарантій екологічної безпеки людини, вносить певну впорядкованість в систему управління в галузі природокористування. Він закріплює право громадян України на безпечне для життя навколишнє середовище. Це невід'ємне право реалізується шляхом участі громадян в обговоренні проектів законодавчих актів та інших рішень в галузі охорони навколишнього середовища; участі в розробці та здійсненні заходів щодо охорони природного середовища, раціонального використання природних ресурсів; об'єднання в громадські природоохоронні організації; отримання повної і достовірної інформації про стан навколишнього природного середовища [2].

Закон «Про природно-заповідний фонд України» від 16 червня 1992 року визначає правові основи організації, охорони, ефективного використання природно-заповідного фонду нашої держави, відтворення його природних комплексів та об'єктів [4]. Завданням законодавства України про природно-заповідний фонд є регулювання суспільних відносин щодо організації, охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, відтворення їх природних комплексів, управління у цій галузі [1].

Іншими нормативно-правовими актами, що регулюють основи організації охорони навколишнього природного середовища, є закони України: «Про охорону атмосферного повітря» від 16 жовтня 1992р., «Про тваринний світ» від 13 грудня 2001 р., «Про рослинний світ» від 9 квітня 1999р., «Про карантин рослин» від 30 червня 1993 р., «Про охорону прав на сорти рослин» від 21 квітня 1993 р., «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України з питань охорони навколишнього природного середовища» від 6 березня 1996 року тощо. До того ж, деякі відносини у сфері використання та охорони навколишнього природного середовища врегульовано Земельним, Водним, Повітряним, Лісовим кодексами, Кодексом про надра, а також Постановою Верховної Ради України «Про затвердження Порядку обмеження, тимчасової заборони (зупинення) чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій і об'єктів у разі порушення ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища» від 29 жовтня 1992 р. тощо.

Таким чином стає зрозумілим, що основа правової охорони навколишнього природного середовища – це комплекс норм земельного, водного, лісового, повітряного законодавства, законодавства про надра тощо.

Література.

1. Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища / В. С. Джигирей. – К.: Знання, 2004. – 309 с.
2. Про охорону навколишнього природного середовища Закон України від 25 червня 1991 р. 1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
3. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
4. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16 червня 1992 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>

Безручко А.

(наук. кер. – доц. Пивоварська К. Б.)

*студентка V курсу історичного факультету
Полтавського національного педагогічного
університету імені В. Г. Короленка*

ПРИХОВУВАННЯ СТАНУ ЗДОРОВ'Я НАРЕЧЕНИХ ЯК ОДНА З ПІДСТАВ ВИЗНАННЯ ШЛЮБУ НЕДІЙСНИМ»

У житті кожного суспільства сім'я є важливим соціальним інститутом, в основу якого покладена система шлюбних і родинних, господарських і правових, моральних і психологічних зв'язків між людьми. Оскільки основу сім'ї складає шлюб, правові засоби зміцнення сім'ї встановлюються саме нормами, які регулюють відносини щодо порядку укладення шлюбу, встановлення обсягу особистих немайнових і майнових прав та обов'язків подружжя, порядку припинення шлюбу та визнання його недійсним.

Право бути обізнаним про стан здоров'я нареченого чи нареченої передбачено 30 статтею Сімейного кодексу України (далі СКУ) [1, с. 11].

У ст. 41 СКУ зазначено, що приховування свідчень про стан здоров'я одним із наречених, наслідком чого може стати (стало) порушення фізичного і психічного здоров'я іншого з подружжя чи їх нащадків, може бути однією з підстав для визнання шлюбу недійсним [1, с. 14].

Інформація про стан здоров'я одного з наречених, яку законодавець зобов'язує надати іншому нареченому для повідомлення під страхом застосування до недобросовісного подружжя санкції у вигляді визнання шлюбу недійсним, є його особистою таємницею. Режим доступу до такої